

Ing. Antonín Schubert, lesník, starosta obce Modrava, předseda Svazu obcí NP Šumava a Mikroregionu Šumava - západ

Obyvatelé, turisté a ochrana přírody

Obyvatelé, turisté a ochrana přírody na Šumavě. Každé z těchto témat by vydalo na samostatný seminář, natož vzájemné působení jednotlivých faktorů. A protože to tak mediálně vypadá, že společnost vnímá vztah mezi zájmy na ochraně přírody se zájmy a potřebami místních obyvatel a s veřejným využíváním území jako konfliktní, tak se dá usuzovat, že tyto faktory ve vzájemném působení tvoří základní konflikt současné Šumavy. To, že se ve skutečnosti jedná o uměle vyvolaný konflikt, je věc jiná.

Domnívám se, že základní příčinou většiny konfliktů, čili problémů, které můžeme ovlivnit, je nastavení systému. Řádný systém by měl nastavovat pravidla, priority, kontrolu a vymahatelnost. Co se však stane, když systém není řádně nastaven, nefunguje, anebo je v rámci cynické dokonalosti zelené ideologie nechutným politickým gulášem zabaleným do úhledného populistického obalu?

Nemám ambici vymýšlet na tuto otázku odpověď založenou na účelových analýzách, jak jsme toho zejména na Šumavě svědky. Chtěl bych se ale tomuto tématu věnovat formou jakéhosi poselství. Poselstvím o poznání. A moje poznání je založeno na čtyřicetiletých zkušenostech života v samotném srdci Šumavy, na profesních zkušenostech lesníka a na více jak jednadvacetiletých zkušenostech starosty obce.

Jedním z mých základních poznání je fakt, že se Šumava stala po vyhlášení národního parku habešským trhem názorů – laických, odborných, vědeckých, pseudovědeckých, aktivistických, politických, mediálních a mnoha dalších. Slovy klasika, mnoho povolaných, málo vyvolených. A tak se stalo, že se z názorů o Šumavě se vytratila nejenom pokora, zdravý úsudek a selský rozum, ale také řeč šumavského kmene.

Dalším poznáním je i to, že některé tzv. vědecké názory jsou svou nepravdou tak kacířské, že zaplat' Bůh, není středověk, kde se za něco tak společensky nebezpečného upalovalo.

Ale vraťme se k systému. Jaký systém je nastaven na Šumavě?

Chceme-li identifikovat systém, pokud vůbec nějaký je, pak je nutné identifikovat čím Šumava je a čím Šumava doopravdy není.

Šumava je hraničním pohořím s jedinečnými přírodními krásami, chráněnými po dlouhá desetiletí různými formami a způsoby ochrany, od přírodních rezervací přes chráněnou krajinnou oblast až po národní park a popis šumavských přírodních krás, cenností a fenoménů by vydal na samostatný mnohátýdenní seminář.

Šumava je nositelem významného kulturního dědictví, které zde postupně vytvářeli a zanechávali lidé od mladší doby kamenné až po současnost, bezejmenní obyvatelé až po nejslavnější české krále. Vedle odkazu slavných kulturních dějin je i mementem neslavných dějin, mezi které patří poválečný exodus původního obyvatelstva a vyhlazení mnoha desítek šumavských vesnic, včetně kostelů, škol i hřbitovů, který byl završen vybudováním železné opony. Smutné je, že ti co oslavují kůrovcovou smrt miliónů šumavských smrkových velikánů, tak ti samí lidé oslavují železnou oponu jako jeden ze základů národního parku.

Šumava není liduprázdnou divočinou, která vznikla jako by mávnutím kouzelného proutku v roce 1991, kdy byl na Šumavě vyhlášen národní park. Není ani pralesem a už vůbec není plně stabilizovaným lesním ekosystémem. A tím, že zde dnes před vámi stojím, dokazuji, že Šumava není ani opuštěnou krajinnou, jak se to snaží ekoaktivisté prosadit do strategických dokumentů o Šumavě.

Tím jsme si definovali, že na Šumavě existuje mezi zájmovými skupinami konflikt, který by se dal nazvat – člověk a Šumava.

Tento konflikt ale mohou odstranit systémová řešení, kterými by měli být **strategické plány**.

Jak funguje na Šumavě strategické plánování?

Strategické plány, které mají za úkol především řešit socioekonomický rozvoj území, patří mezi jedny z nejvýznamnějších rozvojových dokumentů obcí a regionů. Přírodní prostředí a v případě Šumavy jde o národní park, je jedním z hlavních faktorů, které by mělo krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé cíle strategických plánů ovlivňovat. Na jedné straně tvoří přírodní prostředí limity využitelnosti území, vyplývající ze zákonů a právních předpisů, které pravidla ochrany přírody upravují. Na straně druhé je to ale právě přírodní prostředí, které by mělo ve strategických plánech představovat specifický potenciál rozvoje a být významným stimulem socioekonomického rozvoje území především v oblasti cestovního ruchu a rekreace. Jsme stále u toho, co by mělo být. Ale protože se zde už dotýkáme konkrétního vztahu obyvatele, turisty a ochrany přírody, tak jak to ve skutečnosti je?

Preambule, čili § 1 platného zákona o ochraně přírody a krajiny zní: **„Účelem zákona je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.“**

K zajímavým dokumentům, které se tomuto tématu věnují, patří i **Aarhuská úmluva**, která byla sjednána 25. 6. 1998 na konferenci ministrů životního prostředí regionu Evropské hospodářské komise OSN „Životní prostředí pro Evropu“ a která je mimo jiné úmluvou o nutnosti zajistit základní potřeby zdravého životního stylu obyvatel, o zajištění udržitelného a environmentálně příznivého rozvoje, o nutnosti přiměřené ochrany životního prostředí pro životní pohodu lidí, o uplatňování základních lidských práv včetně samotného práva na život, o právu každého jedince žít v prostředí zajišťujícím jeho zdraví a životní pohodu..... Česká republika tuto úmluvu ratifikovala na podzim 2004.

Kdo má za povinnost ze zákona a mezinárodních úmluv vycházet?

Jedním z nejdůležitějších strategických plánů pro Šumavu je **plán péče o národní park**.

První plán péče byl pro Šumavu zpracován v roce 1992. Z jeho definice cituji: **„Plán péče o Národní park Šumava je výchozím dokumentem, ze kterého vychází obecné zásady hospodaření na nejbližších 10 let při zachování přírodního bohatství a trvale udržitelného rozvoje území. Je dynamickým dokumentem, který se bude aktualizovat na základě dosaženého stupně vědeckého poznání a společenského využití oblasti.“** Proti této definici nelze nic namítat. Trvale udržitelný rozvoj, to je soulad mezi územním rozvojem, obyvateli, veřejným využíváním území a ochranou přírody.

Nespornou výhodou tohoto plánu péče bylo, že se autorský kolektiv až na pány Bufku, Silovského a Krejčího skládal z vědeckých odborníků nepracujících na Správě NP Šumava. Jeho hlavní nevýhodou bylo, že nezapadal do skutečných plánů se Šumavou **a tak se nikdy neaktualizoval a byl uzamčen do nehlubšího šuplíku, aby se podle něj nepostupovalo.**

Druhý plán péče vypracovaný Správou Národního parku Šumava v roce 2000 pro léta 2001 – 2010 už nemá žádnou definici, ale lze citovat z úvodu: **“ Plán péče Národního parku Šumava je zásadním dokumentem stanovujícím hlavní dlouhodobé cíle a principy péče o ekosystémy a jejich konkretizaci pro nadcházející období. Stanoví rovněž rámcové časové horizonty jejich naplnění. Je závazným podkladem pro jiné plánovací dokumenty (např. LHP, ÚP VÚC, ÚP SÚ).“**

Nadto, že se strategický dokument nejmenuje Plán péče o národní park, ale Plán péče národního parku, tak není divu, že se z tohoto strategického dokumentu vytratila starost o udržitelný rozvoj. Není tedy divu, že šumavské obce jednotně tento dokument odmítly. Podivuhodný je však fakt, že po odchodu ředitele Žlábků jej odmítla i samotná Správa Národního parku Šumava. Byl uzamčen do hlubokého šuplíku a nenaplňován, ale v okamžiku, kdy bylo zapotřebí zastavit nějakou aktivitu,

tak byl operativně využíván.

Nejpodivuhodnější eskamotérství orgánů ochrany přírody, Správy NP Šumava a ministerstva životního prostředí, však nastává před ukončením platnosti tohoto plánu péče.

Správa národního parku není schopna v řádném termínu zpracovat analytickou část plánu péče ani rozborovou část plánu péče a tak ministerstvu životního prostředí nezbývá nic jiného, než prodloužit do roku 2013 platnost tohoto nepoužívaného a odmítaného dokumentu. Tragickým dovětkem je, **že díky protizákonnému postupu Ministerstva životního prostředí České republiky nemá Správa Národního parku Šumava plán péče dodnes.**

Kdo tedy rozhoduje o tom co, proč, jak, čím, kdy a kde se bude na „vařit“, když základní dokument, který nazval pan ministr Brabec „kuchařkou“, neexistuje?

Většina šumavského regionu se velmi snažila, aby se Šumava řídila nikoliv emocemi jednotlivých státních úředníků, názory měnících se ministrů životního prostředí, měnících se ředitelů národního parku a politickým lobbingem ekoaktivistů, ale stabilní strategií.

A jaké byly výsledky hledání strategie stabilního modelu udržitelného rozvoje?

2004 – 2006 – O Šumavě společně – Ministerstvo životního prostředí si začalo uvědomovat neúnosnost stavu a ve spolupráci se Správou NP a CHKO Šumava a šumavskými obcemi byl zpracován tzv. Harmonogram společného postupu státu a regionu směřující k nalezení rovnováhy mezi ochranou přírody a trvale udržitelným způsobem života v NP Šumava. **Tento strategický dokument nebyl po třech letech ani dokončen ani realizován.**

2006 – 2008 - Analýza vývoje NP Šumava za období uplynulých 15 let. Hlavní cíl řešení byl tedy zaměřen na zodpovězení dvou klíčových výzkumných otázek - CO se změnilo na území NP Šumava mezi lety 1991 – 2006? PROČ došlo k popisovaným změnám a jaké jsou důsledky těchto změn. **Výsledky tříleté práce nebyly nikdy realizovány ani aplikovány.**

2007 - Velká šumavská dohoda, která byla později přejmenovaná na **Základní šumavskou dohodu** vznikla z iniciativy ministra Bursíka vůči hejtmanům Jihočeského a Plzeňského kraje. **Žádná z uvedených dohod nebyla realizována.** Po politických turbulencích byl jmenován ministrem životního prostředí Ladislav Miko, který přišel s iniciativou VIZE 2020, která měla uvedené dohody nahradit. **Ani tato iniciativa nebyla uvedena do praxe.**

Místní agenda 21 - Členem se stala nejdříve obec Modrava, aby se nadále mohl stát členem Mikroregion Šumava-západ. Byla vytvořena pracovní skupina – NSZM, NPŠ, Svaz obcí NP Šumava, mikroregion Šumava-západ, mikroregion Horní Vltava - Boubínsko, Plzeňský a Jihočeský kraj, Regionální rozvojová agentura Stachy, zemědělci, která zpracovala problematické okruhy udržitelného rozvoje, východiska a cíle a navrhla konkrétní projekty, které by mohly směřovat k požadovaným cílům. Po dvou letech byla činnost ukončena z důvodu, že dle Správy NP a CHKO Šumava aktivita v MA 21 nepřináší požadované a očekávané výsledky. **Není možné cokoliv realizovat, pokud je strategický partner – Správa NP a CHKO Šumava, proti.**

2008 – 2009 - Masterplán Šumava, kterým začala Správa NP a CHKO Šumava prosazovat na tlak šumavského regionu myšlenku udržitelného rozvoje. Masterplán definoval regionální problematiku v oblasti biosférické rezervace Šumava o velikosti 125 583 ha, kde trvale žije cca 17 000 obyvatel, popisoval strategii udržitelného rozvoje území, stanovoval cíle a způsob jejich dosažení a analyzoval dosahování ekologických a socioekonomických efektů.

Masterplán byl podkladem pro vznik **Krajinného integrovaného plánu rozvoje (KIPR)**.

A odtud to začíná být zajímavé.

Usnesením vlády České republiky ze dne 20. července 2009 č. 929 bylo rozhodnuto o **Politice územního rozvoje České republiky**, jejíž součástí bylo vymezení specifických oblastí:

- které jsou vymezovány v územích, ve kterých se v porovnání s ostatním územím ČR dlouhodobě projevují problémy z hlediska udržitelného rozvoje území,
- které zahrnují obce, ve kterých je dle zjištěných skutečností nejnaléhavější potřeba řešení

problémů z hlediska udržitelného rozvoje území,

- účelem vymezení specifických oblastí je, aby v nich kraje, ministerstva a jiné ústřední správní úřady v rámci svých působností vytvářely podmínky pro odstranění problémů

Do specifických oblastí byla zařazena i SOB1 Specifická oblast Šumava, která byla vymezena na území obcí z ORP Český Krumlov (západní část),_Klatovy (jihozápadní část), Prachatice (jihozápadní část), Sušice, Vimperk s tímto zdůvodněním vymezení:

- Úměrně a rovnoměrně rozvíjet a využívat s ohledem na udržitelný rozvoj území vysoký rekreační potenciál krajiny přírodně cenné a společensky atraktivní oblasti.
- Posílit ekonomicky a sociální rozvoj v souladu s ochranou přírody, zejména rozvoj drobného a středního podnikání v oblasti místní tradiční výroby a cestovního ruchu.
- Koordinovat využívání území s Bavorskem a Horním Rakouskem.

Při rozhodování a posuzování záměrů na změny v území přednostně sledovat:

- a) využití rekreačního potenciálu oblasti,
- b) rozvoj zejména ekologického zemědělství, lesnictví a dřevozpracujícího průmyslu,
- c) zlepšení dopravní dostupnosti území, zejména přeshraničních dopravních vazeb,
- d) řízenou nebo přirozenou obnovu lesních porostů.

V rámci územně plánovací činnosti kraje a koordinace územně plánovací činnosti obcí:

- a) identifikovat střediska ekonomického rozvoje a vytvářet zde územní podmínky pro rozvoj dopravní a technické infrastruktury, bydlení a občanského vybavení,
- b) vytvářet podmínky pro rozvoj dopravní dostupnosti území a rozvoj přeshraničních dopravních tahů mezinárodního a republikového významu,
- c) vytvářet podmínky pro propojení systému pěších a cyklistických tras se sousedními státy a koncepčního rozvoje systému dálkových tras,
- d) vytvářet podmínky pro rozvoj celoroční rekreace a cestovního ruchu, dřevozpracujícího průmyslu a místních tradičních řemesel, zejména vymezením vhodných lokalit a stanovením podmínek pro umístění těchto aktivit v koordinaci s ochranou přírody a krajiny,
- e) prověřit prostřednictvím územní studie možnosti využití rekreačního potenciálu vhodných oblastí na území specifické oblasti Šumava pro rekreaci,
- f) vytvářet územní podmínky pro rozvoj ekologických forem dopravy včetně železniční,
- g) vytvářet územní podmínky pro řízenou nebo přirozenou obnovu lesních porostů.

Úkoly pro ministerstva a jiné ústřední správní úřady

- a) při tvorbě resortních dokumentů zohlednit specifika oblasti a cílenými programy podporovat rozvoj zejména ekologického zemědělství, ekologických forem rekreace, zpracování místních surovin, místních tradičních řemesel.

Zodpovídá: Ministerstvo zemědělství a Ministerstvo průmyslu a obchodu ve spolupráci s Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem životního prostředí

Termín: po dobu platnosti PÚR ČR 2008

- b) při tvorbě resortních dokumentů zohlednit specifika oblasti a cílenými programy podporovat rozvoj ekologických forem dopravy, především na území Národního parku Šumava, zejména veřejné hromadné dopravy pro dojížděky za prací, službami a rekreací, dále rozvíjet síť cyklistických a turistických tras'

Zodpovídá: Ministerstvo dopravy v součinnosti s Ministerstvem životního prostředí

Termín: po dobu platnosti PÚR ČR 2008

Politika územního rozvoje v SOB 1 Šumava není realizována dle usnesení vlády.

2010 - Strategie udržitelného rozvoje Regionu Národního parku Šumava, kterou zadalo ministerstvo životního prostředí. Tato strategie měla ambici být koncepčním dokumentem usilujícím o vytyčení základního rámce pro dlouhodobě udržitelný rozvoj regionu a nalezení shody klíčových aktérů na společné vizi soužití obcí a Národního parku. SUR NP Šumava měla být vodítkem pro

dotčené obecní a krajské samosprávy při plánování rozvojových aktivit a při přípravě a implementaci vlastních koncepčních dokumentů. SUR NP Šumava měla být koncepčním podkladem pro přípravu Krajinného integrovaného plánu rozvoje regionu NP Šumava v jehož rámci budou specifikovány konkrétní investiční rozvojové záměry. Zpracovatel - Integra Consulting Services s.r.o. **Nebylo nikdy realizováno.**

15. ledna 2009 byla Ministerstvem životního prostředí schválena Metodika přípravy a rozvoje realizace **Krajinných integrovaných plánu rozvoje** (KIPR). Tato metodika byla dne 3.6.2009 úspěšně prezentována na DG Environment v Bruselu.

Smyslem zavedení systému KIPR do praxe ve specifických oblastech bylo zajištění jejich udržitelného rozvoje pomocí integrovaného čerpání z operačních programů, tedy tak, aby byla zajištěna koordinace regionálního rozvoje a synergie mezi jeho třemi základními pilíři: sociálním, ekonomickým a environmentálním. Aplikace metodického pokynu měl přispět k jednomu z hlavních cílů kohezní politiky ČR, a to ke snižování regionálních nerovností. Implementace systému KIPR měla být realizovaná v programovém období 2014+.

V odůvodnění se píše:

Region NP Šumava byl určen, jako představitel podobných regionu velkoplošných chráněných oblastí ČR, které jsou strukturálně specifické jasně vymezeným účelem ochrany přírody a rekreačního využití, jejichž infrastruktura byla celá desetiletí podfinancována. Jde o region se složitou územní administrativní strukturou. Naneštěstí leží na okraji správních území dvou krajů, což zvyšuje počet aktéru regionálního rozvoje a komplikuje komunikaci mezi nimi. Je změněná demografická struktura obyvatelstva, během relativně krátké doby se změnil hlavní předmět obživy místních obyvatel. Hlavním zdrojem živobytí místních obyvatel byl až do roku 1991 les, zemědělství a armáda. Dnes by měl být zdrojem příjmu místních obyvatel národní park, tzn. především cestovní ruch a ochrana přírody. Kromě environmentálního účelu plní Šumava i roli významné turistické a rekreační destinace. Není výjimkou, že obce regionu navštíví přes sezónu i dvacetkrát více turistu než kolik mají místních obyvatel. Za této situace je třeba návštěvníkům zajistit odpovídající zázemí. Z toho vyplývá, že finanční zajištění sociální a technické infrastruktury je nad rámec možností jednotlivých obcí.

Zpracovatelem Pilotního projektu KIPR Šumava byla MŽP určena Správa NP a CHKO Šumava jako regionálně integrační subjekt.

Dne 21. prosince 2009 projednala Ideový záměr k postupu realizace Krajinných integrovaných plánů rozvoje vláda České republiky a uložila:

- ministru životního prostředí ve spolupráci s ministrem pro místní rozvoj vypracovat do 30. dubna 2010 rámcovou Metodiku tak, aby obsahovala bonifikaci pro projekty zahrnuté do Krajinných integrovaných plánů rozvoje (dále jen „KIPR“),
- ministru pro místní rozvoj projednat Metodiku na nejbližším jednání Koordinačního výboru Vyvážený rozvoj území a projednat využívání KIPR na nejbližším jednání Řídícího a koordinačního výboru,
- ministrům životního prostředí a pro místní rozvoj předložit vládě do 30. června 2010 návrh ověření Metodiky formou pilotního projektu KIPR realizovaného ve specifické oblasti Šumava,
- ministrům životního prostředí a pro místní rozvoj ve spolupráci s ministry zemědělství, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, dopravy, vnitra, kultury a ministry školství, mládeže a tělovýchovy předložit do 31. prosince 2012 vládě k projednání zprávu o výsledcích ověřování metodiky uvedené v bodě II/1 tohoto usnesení v rámci pilotního projektu KIPR specifické oblasti Šumava, včetně návrhu na úpravu této metodiky a na vymezení dalších specifických regionů s naléhavou potřebou řešení problémů udržitelného regionálního rozvoje vyplývajících z nadprůměrné zranitelnosti jejich přírody a krajiny, rostoucích potřeb místních obyvatel a specifík šetrného turismu.

Následná jednání vlády ČR ze dne 28. července 2010, 16. listopadu 2010, 25. května 2011, 14. prosince 2011, 12. prosince 2012, 23. ledna 2013 a 6. února 2013, kterými se odkládaly termíny plnění usnesení vedlo k zásadní informaci předložené 10.10.2014 ředitelem Správy NP

Šumava Mgr. Pavlem Hubeným:

- Projekt KIPR na Šumavě byl ukončen.
- Závěrečné 7. jednání RŘV (regionálního řídicího výboru) proběhlo 17. 12. 2012. V průběhu realizace vznikl Dokument KIPR regionu NP Šumava včetně několika dílčích dokumentů a analýz, Zásobník projektů regionu NP Šumava, návrh úpravy metodiky KIPR a návrh úpravy kritérií OP na další programové období. Zhodnocení ani evaluace vytvořených dokumentů neproběhlo, vzniklé dokumenty nebyly uvedeny do praxe.
- V březnu 2014 byla Správou KRNAP předložena MŽP nová metodika – Integrovaný plán rozvoje specifických území (IPRSÚ), která není schválená. Není tedy pravděpodobné, že by v novém OPŽP byla možnost bonifikace IPRSÚ zakotvena. Jiná ministerstva, tzn. ani jiné OP se IPRSÚ nezabývají.
- Dle posledních informací MŽP: v září 2014 se na poradě vedení MŽP rozhodlo zapojit se do integrovaných nástrojů národní úrovně (nástroje MMR) a nepokračovat v projektu IPRSÚ.

Závěr poselství

Národní park Šumava měl být ukázkovým systémem moderní péče a ochrany na více jak 68 000 hektarech České republiky. Měl být nadějí pro území, ve kterém byly po druhé světové válce zlikvidovány sociální, kulturní, politické a majetkové principy. Měl být novou identitou místního obyvatelstva v území, které bylo prezentováno jedním z nejhorších totalitních zařízení - železnou oponou. Namísto toho ani po necelých dvaceti pěti letech existence národního parku na Šumavě nedospěly orgány státní moci k udržitelné územní strategii.

Ochrana zdejší přírody je nekoncepční, zrovna tak věda a výzkum, které nereagují na aktuální potřeby, natož aby byly výsledky vědy a výzkumu aplikovány. Systémovou ochranu tak nahrazují kauzální případy o chráněných druzích, ze kterých jsou činěny mediální star – tetřev hlušec, perlorodka, rys ostrovid....

Člověk je zde prezentován jako vetřelec, ničitel a developer!

Řádný systém by měl nastavovat pravidla, priority, kontrolu a vymahatelnost.

Po více jak jednadvacetiletých zkušenostech nabývám dojmu, že jedinou správnou cestou je vymahatelnost. Vymahatelnost práva a systému soudní cestou.

Události letošního léta nabraly neočekávaný spád. Letní vedra odkryla v plné nahotě míru poškození přírody a krajiny, ve které dramaticky ubyla voda. Viníkem však nejsou vedra, ta tu byla, jsou a budou. Příčinou jsou **chybná rozhodnutí nezodpovědných lidí, z nichž nejabsurdnější jsou ta ve jménu ekologie**. Dokud se ekologie řídila heslem: „Co je dobré pro zdravý vývoj člověka, to je dobré i pro přírodu“, bylo vše v pořádku. Boj za čistý vzduch, čistou vodu, proti hromadění odpadů, proti rabování přírodních zdrojů nebo lidmi zaviněným katastrofám byl prospěšný do okamžiku, než do něj vtrhl byznys a ideologie. Šumava je dobrým příkladem toho, že právě byznys a ideologie stojí za řadou absurdních rozhodnutí, která ve jménu ekologie zlikvidovala křehkou rovnováhu přírody.

Šumava byla pro svoji jedinečnou schopnost zadržovat povrchovou vodu i za největších dlouhotrvajících veder v roce 1978 vyhlášena rezervací přírodní akumulace vod. Dnes je ale možné šumavské slatě přejít suchou nohou a dramatický snímek rozsáhlých blat z filmu Král Šumavy je už minulostí. Hluboké zelené lesy byly na ploše několika desítek tisíc hektarů nahrazeny nekonečným suchým sloupovím z mrtvých stromů anebo rozsáhlými pasekami. Stejní ekologičtí odborníci, kteří alarmují proti globálním změnám klimatu, volají po rozsáhlé kůrovcové likvidaci šumavského lesa, jehož výsledkem je zvyšování teplot. Pravdou totiž je, že zdravý zelený les, to je nejen vana plná vody, ale také příjemný chládek. Suchý les naopak znamená, že ve vaně je vody dramaticky málo a příjemný chládek je nehrazen nemilosrdným, o několik desítek stupňů vyšším úžehem likvidujícím vodohospodářskou funkci lesa.

Voda ze Šumavy nevratně mizí, a když už konečně zaprší, tak bleskově odteče z vyprahlých šumavských kopců a profrčí mezi fotovoltaickými poli a řepkovými lány pryč z české kotliny. Snaha tento stav zvrátit roztáčí kolotoč absurdity na plné obrátky. **Ani Švejk by se nemusel stydět za kličku, se kterou přišlo ministerstvo životního prostředí**. To chce stavět za miliardy železobetonové přehrady a rybníčky. Proč vlastně ne? Tam, kde to vybudovala zadarmo příroda, to zlikvidovat a pak za to samé drazé platit stavebním firmám. Ty budou muset stavět jedno vodní dílo za druhým, protože do patnácti let chce pan ministr Brabec nechat kůrovcem sežrat a uschnout většinu Šumavy. Ani zelená Šumava by samozřejmě škodám ze sucha v celé republice nezabránila, zrovna tak jako jim nezabrání přehrady či rybníčky. V nastávajících letech tak budeme na jedné straně budovat za velké peníze malá vodní díla a na straně druhé přihlížet usychání Šumavy. Vědci budou proces usychání sledovat, což nás přijde na další desítky či stovky miliard korun, abychom po všem tom pachtění došli ke stavu šumavské přírody, v jakém byla před vyhlášením národního parku. **To vše za potlesku ekologických hnutí, která dnes přednáší svoji ideologii o prospěšnosti suchého lesa nad vyprahlým pramenem Vltavy.**

Ministr životního prostředí Mgr. Richard Brabec dnes bilancuje na tiskové konferenci uplynulých 100 dnů ve své nové funkci. Možná proto byla včera narychlo svolána schůzka se šumavskými starosty, na které se nás snažil pan ministr přesvědčit o správnosti svých kroků na Šumavě. Některá média uvedla, že z diskuse se starosty vyplynulo, že obce akceptují rozhodnutí ministra provést změnu ve vedení správy národního parku. Není tomu tak.

Svaz obcí NP Šumava vnímá 100 dnů ministra ve funkci jako čas, ve kterém pro zájmy Šumavy a jejích obyvatel i milovníků nebylo uděláno mnoho, ba právě naopak. Ministr Brabec se dnes nehlásí ke svým původním prohlášením, že Šumava potřebuje svůj vlastní zákon. Údajně proto, že zákonnou cestou se nedají do zákona vetnout potřebná pravidla pro Šumavu. Ministr schválil Plán péče, avšak v podobě, se kterým zákonem stanovená Rada Národního parku Šumava a naprostá většina obcí, kterých se dotýká, nesouhlasí. Pan ministr odvolal ředitele Mánka s odůvodněním, že tak chce uklidnit situaci v regionu, ale tento krok pana ministra vyvolal zcela opačnou reakci.

Pan ministr včera požádal šumavskou samosprávu o trpělivost a schovívavost, ale o tu žádala naprostá většina ministrů před ním. Výsledkem bylo budování šumavské divočiny přes miliardové kšefty se šumavským dřívím a turisté do sousedního národního parku přes Modrý sloup stále nemohou. I nový pan ministr by měl být veden preambulí obecného zákona o ochraně přírody, která zní: Účelem zákona je za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry. Pan ministr Brabec výše uvedené v současnosti naplnit nemůže mimo jiné proto, že za věci šumavského parku zodpovídá náměstek Vladimír Dolejský. Ten popírá ještě čerstvé výsledky dohod, které sám učinil s obcemi a kraji.

Svaz obcí byl a je připraven k diskusi jak s panem ministrem, tak s ministerstvem, nad budoucností Šumavy. Dosavadní diskuse s obcemi byla vedena spíše nutností vyplnit položku v mediální sebezprezentaci pana ministra, než skutečnou snahou naslouchat a společně hledat řešení.

Co si počneme bez zimy – Šumava bez infrastruktury bude počasí vydaná všanc

Lidové noviny 10.3.2014 – zkráceno

Za necelých 35 let prožitých na Šumavě si pamatují lečjaké zimy. Ty nejkrutější skončily rokem 1989 a politickým oteplením v zemi. Ta letošní zima je pravděpodobně nejteplejší za posledních 80 let, a tak podnikatelé v tradičních zimních destinacích už počítají ztráty. V šumavském národním parku by tomu, podobně jako v bavorském, mohlo být jinak. Mohlo, ale není. Na místě je otázka, kdo nebo co je žábou na prameni moderního a otevřeného přístupu k návštěvníkům národního parku. Úvodem úvah je třeba si říci, že počasí a jeho nevyzpytatelnost jsou věci přirozenou a na návštěvnost národního parku budou mít vždy vliv. Proto je třeba sledovat spíše dlouhodobé trendy než soudit podle jedné sezóny. O to více znepokojující je analýza doc. Zdeňka Tůmy (bývalého guvernéra ČNB, dnes pracovníka poradenské společnosti KPMG), kterou přednesl na konferenci Šumavské jaro na Modravě. Klesající obrat, klesající daňové výnosy, klesající počet ubytovaných návštěvníků a zkracující se počet přenocování. To je výsledek šumavské nabídky v cestovním ruchu v národním parku.

Bavorská část Šumavy je však lukrativním územím nejen Bavorska, ale celé SRN. Tamní NP je významným ekonomickým tahounem regionu, ve kterém se každé vložené euro zhodnotí více než dvakrát a na jeden kilometr čtverečný národního parku nalákají téměř 5x více turistů, než je tomu v naší Šumavě. „Turismus v NP Bavorský les představuje důležitý, nikoliv dominantní úsek ekonomiky. Teprve dobře diverzifikovaná struktura místní ekonomiky (řemeslníci, producenti potravin a další dodavatelé) vytvářejí předpoklady pro to, aby významná část příjmů z turismu zůstávala v regionu. Cílem je tam přivést další potenciální návštěvníky, kteří v něm ještě nebyli, což podle průzkumů vyžaduje lepší turistické propojení (i z pohledu dvojazyčnosti) a optimalizované turistické i dopravní napojení obou zemí. Přistoupení ČR do schengenského prostoru v r. 2008 vytvořilo právní předpoklady, jež by měly dát impulz k vývoji naznačeným směrem“ píše Prof. Hubert Job ve své studii o NP Bavorský les. Nabídka služeb a atrakcí v bavorském NP je opravdu pestrá a jen dodejme, že se většinou jedná o velké investiční projekty. Neslyšel jsem, že by v Bavorsku přirovnávali aktivisté nebo Zelení tyto projekty k Disneylandu, ke kterému jsou přirovnávány obdobné plány u nás.

V naší části Šumavy je diverzifikace místní ekonomiky nahrazována nesmyslnou diverzifikací názorů, zejména těch, kteří na Šumavě nežijí, ale o to více mají potřebu se k ní vyjadřovat. Jakákoliv snaha o zlepšení nabídky služeb turistům je ihned medializována jako developerský projekt. Realita je však taková, že každý developer se území NP Šumava raději zdaleka vyhne, dokonce ti stávající ze Šumavy prchají. Živým příkladem je zbrusu nový hotel na Modravě, který jeho majitelé nemohou už rok prodat. Analogie je v obci Borová Lada, kde ministerstvo vnitra nabízelo k prodeji rozsáhlý komplex býv. roty pohraniční stráže – bez zájmu developerů. Proto raději věřím odborným závěrům Prof. Joba než zpolitizovaným českým křiklounům, že šumavská divočina každoročně vydělá 42 mld. Kč. V Bavorském NP nabízejí návštěvníkům nejenom přírodní krásy, ale zároveň kvalitní návštěvnickou infrastrukturu. Modrava je územím s největší celistvou oblastí NP, ale návštěvníkům je vstup do tohoto území povětšinou zakázán. Jako kapka v moři těchto možností se tak jeví 20 let trvající tahanice o turistickou trasu po stávající cestě z Březníku na Luzný. Modrava měla mnoho projektů, které by zkvalitnily nabídku turistům v podobě tolik potřebné návštěvnické infrastruktury – v drtivé míře byly zamítnuty. V bavorské NP se podnikatelská sféra nehroučí z faktu, že v létě prší a v zimě nenapadne sníh, na Šumavě to má katastrofální následky. V Bavorsku si uvědomili, že člověk by se měl umět podřídit počasí, protože počasí se zřejmě člověku podřizovat nemíní. Nelze uvěřit bajkám, že šumavská divočina každoročně vydělá 42 mld. Kč. **Nastal čas uvědomit si, jaká je pravda.**

SVAZ OBCÍ NP ŠUMAVA A JEHO POSTOJ (sdružuje 21 z 22 šumavských obcí)

Základní programový cíl

Národní park, to není ve středoevropském prostoru jen místo ochrany přírody, ale je i **místem ochrany všech složek životního prostředí**. V NP vedle sebe stojí a jsou si zcela rovny dva veřejné zájmy vyplývající ze zákona o obcích a zákona o ochraně přírody a krajiny. Před vyhlášením NP se Šumava nazývala zelenou střechou Evropy, anebo zelenými plícemi Evropy. Od vyhlášení NP zahynulo na Šumavě díky kůrovci 4 100 000 smrkových stromů !

Odmítáme jednostranné přírodovědecké a aktivistické experimenty a nátlakové akce, které:

- nezohledňují soužití ochrany přírody s podmínkami života obcí a lidí, kteří zde žili a pracovali před vyhlášením národního parku
- požadují vznik jiného národního parku, než jaký byl na Šumavě vyhlášen v roce 1991
- nemají oporu v odborné analýze skutečného stavu lesních ekosystémů
- nerespektují jiné názory renomovaných odborníků a znalců přírodních poměrů
- účelově experimentují pouze s lesními ekosystémy a působením kůrovce v nich, a to bez jakékoliv osobní odpovědnosti
- vedou k velkoplošnému lesů a vynucenému kácení lesů
- snižují retenční schopnost šumavských lesů a tím zvyšují povodňová rizika
- odmítají obnovu přirozené druhové skladby šumavského lesa
- snižují biologickou rozmanitost šumavské přírody
- vedou k devastaci historických krajinných hodnot a krajinného rázu Šumavy
- blokují uspořádání dalšího směřování NPS zákonem
- nezohledňují ochranu všech složek kvality životního prostředí
- považují diktát vlastních názorů za jedinou formu komunikace.

Šumava, jakožto součást širšího regionu Jihozápadní Čechy na rozdíl od typických „venkovských“ regionů nemůže stavět svůj rozvoj na zemědělské produkci, ale na využívání svého kulturního a přírodního potenciálu v turistickém ruchu a pracovních příležitostech vázaných na šetrné hospodaření s lesy a údržbě krajiny. Obce tohoto regionu právem očekávají, že se stát zhostí své odpovědnosti za rozvoj venkova i na Šumavě a nepřipustí, aby budoucnost Šumavy byla podřízena extrémním projektům a experimentům ochrany přírody.

Co požadujeme ?

- národní park odpovídající kategorie mezinárodní unie ochrany přírody
- národní park s mezinárodní prestiží
- obnovení ztracené důvěry mezi orgány ochrany přírody a regionem
- nezávislost NP Šumava na politických změnách
- stabilní koncepci
- systémový přístup k řešení života na celém území NP Šumava na základě přírodních a socioekonomických hledisek
- zastavení snah o obnovení experimentu z let 2007-11, který vedl k rozpadu lesa a ke vzniku holin působením kůrovců, čímž výrazně snížil atraktivitu Šumavy
- obnovu historické kontinuity vývoje šumavského regionu
- právo regionu vyjadřovat se ke koncepčním strategiím – zónace, Plán péče
- právo šumavských obcí na majetkoprávní uspořádání
- zohledňování základní potřeby života obyvatel regionu – pracovní příležitosti
- právo šumavských obcí na udržitelný rozvoj
- podporu ekonomické soběstačnosti území.

Šumava – místo pro život

I přes vnucovanou představu o nedotknutelnosti přírody byla Šumava osídlována už v mladší době kamenné. Postupné osídlování okolí kupeckých cest, rýžování zlata, sklárství a zemědělství, byly lidské zásahy, které po dlouhá staletí vytvářely estetický ráz šumavské krajiny. Výjimečnost Šumavy spočívá v propojení různých vývojových stadií původní přírody a člověkem přetvářené kulturní krajiny. Tato krajina je odkazem minulých generací a je povinností tuto krajinu zachovat

pro generace budoucí a to včetně šumavského člověka.

Šumava – místo pro poznávání přírody

Cílem národních parků je zachování přírodního a kulturně-historického dědictví a minimalizace negativního vlivu člověka na přírodu a další prvky v krajině. Národní parky mají zároveň vytvářet optimální podmínky pro rozvoj řízeného cestovního ruchu a rekreace a pro vědecké a osvětové účely.

Jak je to se šumavským lesem a kůrovcem doopravdy ?

Šumava

Šumavské lesy, vodstvo a mokřady tvoří rozsáhlý přírodní ostrov uprostřed hustě osídlené střední Evropy právem nazývané „zelenou střechou Evropy“. NP Šumava – největší český národní park je od doby svého vzniku v r. 1991 místem vyhocené diskuze o způsobech ochrany přírody – jak a jestli vůbec v NP zasahovat proti lýkožroutu smrkovému.

Les jako ekosystém

Les je společenstvím mnoha organismů – rostlin a živočichů, které jsou na sobě navzájem závislé. V podmínkách Šumavy je proto charakteristické lesní společenstvo, jelikož pokrývá 80 % rozlohy národního parku. Vzrostlý les, s typickým stromovým patrem a skladbou dřevin je proto určující složkou všech dalších složek životního prostředí. Narušením rovnováhy v ekosystému lesa se zákonitě narušuje rovnováha ve všech navazujících složkách – půdních, rostlinných, zoologických, ale i sociologických.

Smrk ztepilý

Tento jehličnatý strom může dorůst až 50 m, dobře snáší nízké teploty a vyžaduje značnou vzdušnou vlhkost. Má mělký a plochý kořenový systém bez hlavního kořene, proto je náchylný k vyvrácení. Při déle trvajícím nedostatku srážek a následném poklesu hladiny spodní vody v půdě je snížena jeho schopnost bránit se útokům přirozených nepřátel, např. kůrovců. V optimálních podmínkách by na Šumavě dosahoval až 500 let věku, dnes se na Šumavě ani jedinci straší 200 let. Současné nepřirozené vysoké zastoupení smrku na 80 % lesa je důsledek lidských aktivit v minulosti. **Přirozené zastoupení smrku by mělo být 51 %.**

Lýkožrout smrkový – lidově kůrovec

Tento nenápadný brouček o velikosti 4 – 5,5 mm se u nás vyskytuje v polohách nad 600 m, hlavně ve smrkových monokulturách, kde zavrtán pod kůrou stromů stráví většinu svého života. S pokračujícím jarem, v závislosti na rostoucí teplotě se brouci začínají probouzet a rojit – dospělí brouci vyletí ze svých zimovišť a napadají okolní stromy. Živí se lýkem (odtud název lýkožrout), které zajišťuje transport vody a živin ve stromu, ten začne usychat a nakonec uhynie. V podmínkách Šumavy se v jedné sezóně kůrovci rojí dvakrát (na jaře a v létě). Podle vitality stromu zhyne zdravý dospělý strom po napadení 150 – 1000 kůrovců, kteří napadnou 8-10 dalších stromů. Přitom jen v roce 2010 bylo v bezzásahových územích NPŠ úmyslně a s plným vědomím ponecháno bez ošetření stovky tisíc nezpracovaných stromů.

Jak kůrovce zastavit ?

Kůrovec je nepostradatelnou součástí smrkového lesa. V přirozených lesích si les s kůrovcem po čase poradit sám. Pokud by byl na Šumavě přirozený, tak by jedle, buky, kleny a další přirozené listnaté dřeviny tvořily přirozenou bariéru, která by kalamitní šíření kůrovce postupně zastavila. Problémem Šumavy tedy ani není kůrovec ani kůrovcem napadených stromů. Problémem šumavského lesa je jeho neschopnost bránit se přirozeným způsobem kůrovcovým kalamitám. Ve jménu bezzásahového režimu se tato neschopnost přirozené obrany lesa prohlubuje a z kůrovce, z drobného pomocníka šumavského lesa, se tak dělá zlý pán.

Jakou Šumavu přenecháme dalším generacím ?

Šumava - aktuality 39pdf

Deficit demokracie je tím, co trápí Šumavu, aneb o nás bez nás. Co vlastně chrání NP Šumava a pro koho ?

Skupina zástupců Šumavy uskutečnila v květnu 2013 pracovní cestu po národních parcích Velké Británie. Návštěva směřovala do jednoho NP v Anglii – Peak District a tří NP ve Skotsku – Cairngorms, Loch Lomond a Trossachs, Nothumberland. Do Velké Británie jsem nejel kvůli ochraně druhů či biotopů, hlavním cílem bylo seznámení s uskutečňovanou ochranou přírody v tradiční demokracii. Již dávno upozorňuji na skutečnost, že porovnávat Šumavu s Bavorským lesem příliš nelze, především pro rozvinutost německé a české demokracie. I s vědomím tohoto rozdílu jsem však obtížně skrýval úžas nad stabilitou a spravedlností systému, který jsem měl možnost poznat na Britských ostrovech. Většinovými vlastníky území tamních národních parků jsou soukromé osoby. Už to znamená, že vyhlášení národního parku se neděje na základě diktátu a planých slibů, ale na základě dohody a principu pevných pravidel a jejich dodržování. A je jedno, zda jde o nejstarší britský národní park vyhlášený v r. 1951, anebo o park vyhlášený v r. 2004. Národním parkem se tak vyhláší a označuje území, se kterým souhlasí zejména tamní region. Hlas mezinárodních organizací na ochranu přírody je výhradně poradní a v žádném případě není silnější, než vůle lidí, kteří na území parku žijí. Pravidla pro území britských národních parků vyplývají z jasných a neměnných dlouhodobých cílů. Český „zázrak“ spočívá v tom, že dokážeme strategii péče o území změnit klidně 3x do roka, pokud v tomto období dojde ke změně vlády a nástupu nového ministra, který jmenuje nového ředitele parku. Takové „zázraky“ ve Velké Británii nedokáží. Kupříkladu management plán pro NP Cairngorms je vypracován na 50 let. A co takový management plán obsahuje ?: Zásady ochrany přírody a krajiny, zlepšení přístupnosti národního parku k jeho poznávání všemi cílovými skupinami, zlepšování ekonomiky území, rozvoj regionu a konečně PR a marketing s cílem zvýšení zájmu veřejnosti. Ředitelé tamních NP jsou mimo jiné spoluodpovědní za regionální rozvoj a přirozeně se na tomto rozvoji aktivně podílejí. Bylo pro mě velmi bolestné poslouchat ředitele NP Peak District Jima Dixona, který za pomoci masterplánu zcela zásadně pomohl regionu národního parku. Laické veřejnosti pojem masterplán pravděpodobně nic neříká, ale obdobný projekt téhož názvu byl plánován i na Šumavě. Jako mnoho jiných plánů, které jsou nám řadu let předkládány, i šumavský masterplán byl pouze prostředkem k manipulaci, ze kterého nevzešel žádný užitek. Z britské mise by se dalo upozornit na mnohé, ale jedno poznání je velmi zásadní. Od řady přírodovědců, politiků, býv. ministrů a aktivistů slyším rady, jak to v národních parcích Evropy dělají jinak a lépe než na Šumavě. Viděl jsem již mnohé a jsem si čím dál jistější, že největší rozdíl mezi Šumavou a dalšími evropskými parky spočívá především v přezíravosti ochránců přírody vůči místním obyvatelům. Ti jsou, spolu s divočinou, přirozenou součástí příběhu jménem Národní park Šumava. Slovo divočina v Británii neznámá, že by byli z takového území vyháněni domorodci a území přestalo vytvářet měřitelné ekonomické hodnoty. Divočina je marketingovou pozvánkou, která u návštěvníků vyvolá zájem, na jehož základě se ochrana přírody stává životním stylem. Spojené království je bezpochyby zemí, kde si královská rodina, vláda a parlament plně uvědomují svoji odpovědnost jak za přírodu, tak i za lidi, kteří jsou její nedílnou součástí.

Předseda Světové komise pro chráněná území Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) Nikita Lopoukhine (Lopuchin) se údajně písemně obrátil na našeho ministra životního prostředí Tomáše Chalupu s obavou o budoucnost Národního parku Šumava. Učinil tak v kontextu připravovaného zákona o Národním parku Šumava. Za dvacet let bylo o šumavské kůrovcové specialitě napsáno či řečeno mnoho laických i odborných názorů v různé kvalitě. Názor pana předsedy světové komise však, dle mého názoru, vysoce ční nad odbornými, politickými, ombudsmanskými, selskými či fundamentalistickými názory na Šumavu. Pan Lopoukhine ve svém dopise píše: „Velké části šumavských lesů jsou nezkažené habitaty, což odůvodňuje jejich určení jako národního parku (kategorie IUCN II)“. Toto tvrzení je absurdní v kontextu faktu, že od 16. století probíhala v šumavských lesích, až na maloplošné výjimky, jejich přeměna na hospodářský les. Výsledek přerodu byl základem pro vyhlášení největšího lesnatého národního parku široko daleko a ani uplynulé dvacetiletí ponechávání některých částí šumavské přírody svému osudu nemohlo vytvořit 93% přírodní zóny parku, jak píše pan Lopoukhine. Názor pana předsedy se dle jeho sdělení opírá o informace řady členů WCPA a IUCN, kteří ho informovali o svých vážných obavách. Z toho usuzuji, že pan předseda nikdy na Šumavě nebyl, jelikož mimo vyjmenované významné populace rysa, puštíka bělavého a losa evropského, by nezapomněl na tetřeva hlušce (coby ptáka roku 2012) či kulíška nejmenšího. Avšak mimo vyjmenované druhy je Šumava domovem člověka. Na to pan předseda zapomněl a nezbyvá než doufat, že nepatří mezi ty, kteří chtějí vyexpedovat šumavský lid mimo území národního parku, jak je tomu pravděpodobně u těch, z jejichž informací vycházel. Co je však na celém dopise zarážející je hodnocení ekonomického přínosu. Pan Lopoukhine zřejmě nemá informaci, že stávající I. (přírodní) zóna má 13 % výměry národního parku. Návrh zákona o národním parku, který jsem považoval za konsensuální produkt

zástupců pracovní skupiny ministra Chalupy, předpokládá navýšení na 26%. Pokud dobře počítám, tak dochází k rozšíření přírodní zóny a nikoliv k jejímu zmenšení, což je v rozporu se zásadami uvažovanými v 5. cíli strategického plánu, jak hartusí Lopoukhine. Kde však příslušný komisař vyvěštil názor, že aktivní ochrana proti kůrovcům může mít pozitivní vliv na turistiku a místní ekonomiku ? O Šumavě už bylo řečeno mnoho hloupostí, ale tato hloupost může kralovat. Přesto dopis pana Lopoukhina přináší zásadní informaci. Kategorie II dle IUCN znamená 93% přírodní zóny. To Šumava nesplňuje a nikdy, pokud budou v české kotlině žít lidé, splňovat nemůže. Je na vládě české republiky, která v roce 1991 šumavský park vyhlásila, aby jasným stanoviskem zamezila mezinárodně šířeným hloupostem, které degradují Šumavu „na prostor určený významné populaci losa evropského“.

Deficit demokracie je tím, co trápí Šumavu, aneb o nás bez nás. Co vlastně chrání NP Šumava a pro koho ?

Skupina zástupců Šumavy uskutečnila v květnu 2013 pracovní cestu po národních parcích Velké Británie. Návštěva směřovala do jednoho NP v Anglii – Peak District a tří NP ve Skotsku – Cairngorms, Loch Lomond a Trossachs, Noththumberland. Do Velké Británie jsem nejel kvůli ochraně druhů či biotopů, hlavním cílem bylo seznámení s uskutečňovanou ochranou přírody v tradiční demokracii. Již dávno upozorňuji na skutečnost, že porovnávat Šumavu s Bavorským lesem příliš nelze, především pro rozvinutost německé a české demokracie. I s vědomím tohoto rozdílu jsem však obtížně skrýval úžas nad stabilitou a spravedlností systému, který jsem měl možnost poznat na Britských ostrovech. Většinovými vlastníky území tamních národních parků jsou soukromé osoby. Už to znamená, že vyhlášení národního parku se neděje na základě diktátu a planých slibů, ale na základě dohody a principu pevných pravidel a jejich dodržování. A je jedno, zda jde o nejstarší britský národní park vyhlášený v r. 1951, anebo o park vyhlášený v r. 2004. Národním parkem se tak vyhláší a označuje území, se kterým souhlasí zejména tamní region. Hlas mezinárodních organizací na ochranu přírody je výhradně poradní a v žádném případě není silnější, než vůle lidí, kteří na území parku žijí. Pravidla pro území britských národních parků vyplývají z jasných a neměnných dlouhodobých cílů. Český „zázrak“ spočívá v tom, že dokážeme strategii péče o území změnit klidně 3x do roka, pokud v tomto období dojde ke změně vlády a nástupu nového ministra, který jmenuje nového ředitele parku. Takové „zázraky“ ve Velké Británii nedokáží. Kupříkladu management plán pro NP Cairngorms je vypracován na 50 let. A co takový management plán obsahuje ?: Zásady ochrany přírody a krajiny, zlepšení přístupnosti národního parku k jeho poznávání všemi cílovými skupinami, zlepšování ekonomiky území, rozvoj regionu a konečně PR a marketing s cílem zvýšení zájmu veřejnosti. Ředitelé tamních NP jsou mimo jiné spoluodpovědní za regionální rozvoj a přirozeně se na tomto rozvoji aktivně podílejí. Bylo pro mě velmi bolestné poslouchat ředitele NP Peak District Jima Dixona, který za pomoci masterplánu zcela zásadně pomohl regionu národního parku. Laické veřejnosti pojem masterplán pravděpodobně nic neříká, ale obdobný projekt téhož názvu byl plánován i na Šumavě. Jako mnoho jiných plánů, které jsou nám řadu let předkládány, i šumavský masterplán byl pouze prostředkem k manipulaci, ze kterého nevzešel žádný užitek. Z britské mise by se dalo upozornit na mnohé, ale jedno poznání je velmi zásadní. Od řady přírodovědců, politiků, býv. ministrů a aktivistů slyším rady, jak to v národních parcích Evropy dělají jinak a lépe než na Šumavě. Viděl jsem již mnohé a jsem si čím dál jistější, že největší rozdíl mezi Šumavou a dalšími evropskými parky spočívá především v přezíravosti ochránců přírody vůči místním obyvatelům. Ti jsou, spolu s divočinou, přirozenou součástí příběhu jménem Národní park Šumava. Slovo divočina v Británii neznámá, že by byli z takového území vyháněni domorodci a území přestalo vytvářet měřitelné ekonomické hodnoty. Divočina je marketingovou pozvánkou, která u návštěvníků vyvolá zájem, na jehož základě se ochrana přírody stává životním stylem. Spojené království je bezpochyby zemí, kde si královská rodina, vláda a parlament plně uvědomují svoji odpovědnost jak za přírodu, tak i za lidi, kteří jsou její nedílnou součástí.

Předseda Světové komise pro chráněná území Mezinárodního svazu ochrany přírody (IUCN) Nikita Lopoukhine (Lopuchin) se údajně písemně obrátil na našeho ministra životního prostředí Tomáše Chalupu s obavou o budoucnost Národního parku Šumava. Učinil tak v kontextu připravovaného zákona o Národním parku Šumava. Za dvacet let bylo o šumavské kůrovcové specialitě napsáno či řečeno mnoho laických i odborných názorů v různé kvalitě. Názor pana předsedy světové komise však, dle mého názoru, vysoce ční nad odbornými, politickými, ombudsmanskými, selskými či fundamentalistickými názory na Šumavu. Pan Lopoukhine ve svém dopise píše: „Velké části šumavských lesů jsou nezkažené habitaty, což odůvodňuje jejich určení jako národního parku (kategorie IUCN II)“. Toto tvrzení je absurdní v kontextu faktu, že od 16. století probíhala v šumavských lesích, až na maloplošné výjimky, jejich přeměna na hospodářský les. Výsledek přerodu byl základem pro vyhlášení největšího lesnatého národního parku široko daleko a ani uplynulé dvacetiletí ponechávání některých částí šumavské přírody svému osudu nemohlo vytvořit 93% přírodní zóny parku, jak píše pan Lopoukhine. Názor pana předsedy se dle jeho sdělení opírá o informace řady členů WCPA a IUCN, kteří ho informovali o svých vážných obavách. Z toho usuzuji, že pan předseda nikdy na Šumavě nebyl, jelikož mimo vyjmenované významné populace rýsa, puštíka bělavého a losa evropského, by nezapomněl na tetřeva hlušce (coby ptáka roku 2012) či kulíška nejmenšího. Avšak mimo vyjmenované druhy je Šumava domovem člověka. Na to pan předseda zapomněl a nezbyvá než doufat, že nepatří mezi ty, kteří chtějí vyexpedovat šumavský lid mimo území národního parku, jak je tomu pravděpodobně u těch, z jejichž informací vycházel. Co je však na celém dopise zarážející je hodnocení ekonomického přínosu. Pan Lopoukhine zřejmě nemá informaci, že stávající I. (přírodní) zóna má 13 % výměry národního parku. Návrh zákona o národním parku, který jsem považoval za konsensuální produkt

zástupců pracovní skupiny ministra Chalupy, předpokládá navýšení na 26%. Pokud dobře počítám, tak dochází k rozšíření přírodní zóny a nikoliv k jejímu zmenšení, což je v rozporu se zásadami uvažovanými v 5. cíli strategického plánu, jak hartusí Lopoukhine. Kde však příslušný komisař vyvěštil názor, že aktivní ochrana proti kůrovcům může mít pozitivní vliv na turistiku a místní ekonomiku ? O Šumavě už bylo řečeno mnoho hloupostí, ale tato hloupost může kralovat. Přesto dopis pana Lopoukhina přináší zásadní informaci. Kategorie II dle IUCN znamená 93% přírodní zóny. To Šumava nesplňuje a nikdy, pokud budou v české kotlině žít lidé, splňovat nemůže. Je na vládě české republiky, která v roce 1991 šumavský park vyhlásila, aby jasným stanoviskem zamezila mezinárodně šířeným hloupostem, které degradují Šumavu „na prostor určený významné populaci losa evropského“.